

Безпека життя та охорона здоров'я - головні завдання сучасного суспільства

**Збірник доповідей студентської
регіональної наукової конференції**

Безпека життя та охорона здоров'я – головні завдання сучасного суспільства

Збірник доповідей студентської
регіональної наукової конференції

Випуск 5

Лікарські рослини Волинської області та їх застосування у фітотерапії цукрового діабету

Жук Мирослава, Шевчук Аліна, студентки Ковельського медичного коледжу, III курс, спеціальність «Лікувальна справа»

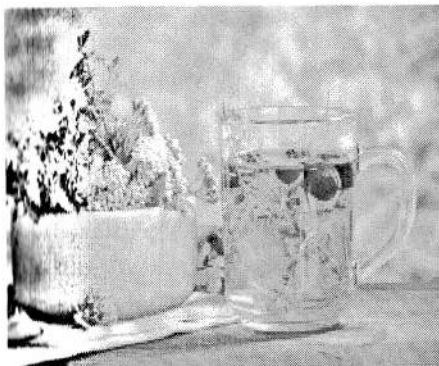
Наукові керівники: Совтус І.М., Мизовець І.О.

Діабет – це ендокринне обмінне захворювання, в патогенезі якого лежить абсолютна або відносна недостатність інсуліну, яка призводить до порушення

вуглеводного, жирового та інших видів обміну речовин, потребує значних зусиль для його контролю і організації належного способу життя навіть у дорослих, не кажучи вже про дітей.

ЦД увійшов у триаду захворювань, які найчастіше є причиною інвалідизації та смертності (разом з атеросклерозом, раком, цукровий діабет) і, за визначенням ВООЗ, набув статусу неінфекційної епідемії ХХІ ст. Це одне з найбільш поширених хронічних захворювань у нашій країні, з яким живуть

більше 1,3 млн. осіб, у тому числі 8 тис. дітей. В Україні спостерігається невтішна тенденція зростання кількості пацієнтів з цією хворобою. Щорічно загальний показник нових випадків діабету серед дітей показує приріст 0,5%.

Неспинне збільшення поширеності ЦД пов'язано з урбанізацією, старінням населення, стресами, збільшенням відсотка людей з ожирінням, малорухливим способом життя,

змінюю якості їжі та зростанням кількості продуктів, що містять приховані жири та вуглеводи, генномодифіковані компоненти тощо. Наслідки, до яких призводить ЦД, величезні. Це, перш за все, розвиток ускладнень діабету за рахунок недостатнього контролю рівня глюкози, що має великий вплив на тривалість і якість життя пацієнтів, призводить до втрати працездатності чи передчасної смертності. Інвалідизація (втрата працездатності), обумовлена діабетичними ускладненнями, вагомо впливає на якість життя пацієнтів з діабетом та систему охорони здоров'я.

Існують докази того, що немедикаментозні методи лікування сприяють покращенню глікемічного контролю, зменшенню серцево-судинних ризиків, зниженню виникнення ускладнень та смертності.

Фітотерапія пацієнтів з ЦД часто стає пріоритетною за рахунок безпечності запропонованих фармакологічних продуктів, оскільки у даних пацієнтів часто наявний підвищений ризик ускладнень.

Враховуючи вищесказане, актуальним є вивчення ресурсного потенціалу лікарських рослин Волинської області та визначення їх перспективи в комплексному лікуванні ЦД.

Мета дослідження:

- проаналізувати динаміку поширеності та захворюваності ЦД серед населення Волинської області;
- визначити ЛР, які зростають на території Волинської області і застосовуються в комплексному лікуванні ЦД;
- обґрунтувати, розробити і апробувати анкету для виявлення рівня обізнаності пацієнтів методиці застосування фітозасобів.

У відповідності з метою були поставлені наступні завдання:

1. Провести аналіз динаміки поширеності та захворюваності цукровим діабетом серед населення Волинської області
2. Провести вибірку ЛР Волинської області, які застосовуються в комплексній терапії ЦД.

3. Визначити рівень обізнаності пацієнтів із ЦД стосовно видів ЛР, їх дії та схем застосування засобів фітотерапії з метою досягнення стану компенсації та ефективного попередження розвитку ускладнень.

4. Розробити інформаційний буклет, санітарні бюлетені на тему: «Лікарські рослини Волинської області та їх застосування у фітотерапії цукрового діабету».

Були використані такі методики:

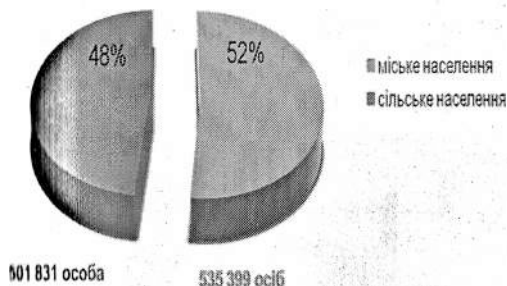
1. Аналіз та узагальнення літературних та наукових даних.
2. Аналіз та узагальнення науково-методичної бази міжнародних організацій та національних інституцій.
3. Соціологічне дослідження з використанням розробленої анкети.
4. Статистичний аналіз за допомогою програм Excel 2007, SPSS («статистичний пакет для соціальних наук»), Statistica 6.0.

Результати досліджень та їх обговорення.

Нами були проаналізовані показники здоров'я населення, використання ресурсів охорони здоров'я та діяльності ЛПЗ Волинської області за 2013-2016 роки. Постійне населення Волинської області станом на 01.01.2013 р. становило 1 037 230 осіб, з них міське населення 535 399 осіб, сільське населення – 501 831 особа (діаграма 1).

Діаграма 1

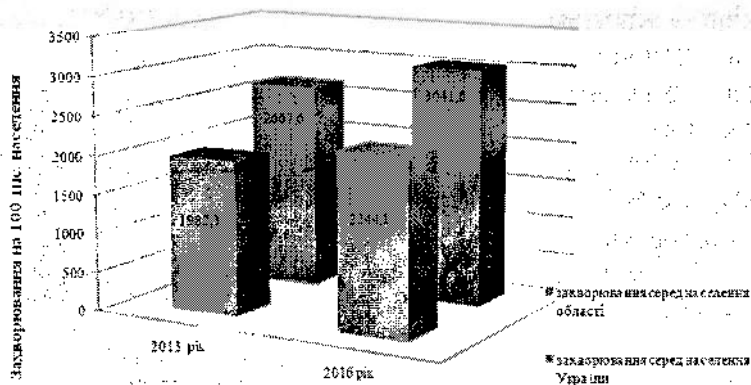
Населення Волинської області станом на 01.01.2016 р.

Провівши аналіз захворюваності на цукровий діабет серед населення області на 100 тис. населення в структурі хвороб ендокринної системи 2013-2016 роки, встановлено, що кількість випадків, які зареєстровані в Волинській області збільшилася, як і кількість випадків по Україні, що і відображено на даній діаграмі. Поширеність ЦД зростає. В 2014 р. вона становила 1982,3, а в 2016 р. – 2244,1 на 100 тис. населення, що зображено на діаграмі 2.

Діаграма 2

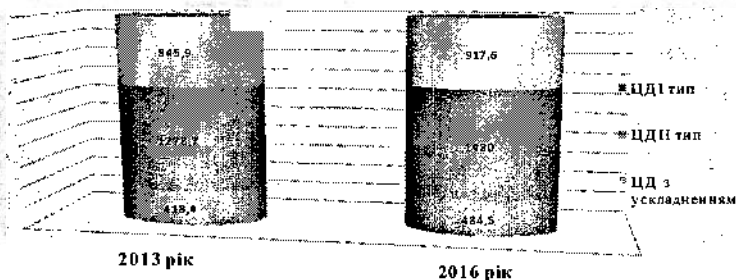
Захворюваність на ЦД в області та по Україні за 2013 та 2016 роки

При розгляді структури ЦД видно, що найчастіше реєструються випадки на ЦД II типу, та ЦД з ускладненнями. В 2016 році захворюваність на ЦД зростає і становила 2882,1 на 100 тис. нас., а розподіл форм залишився сталим, тобто на першому місці – ЦД II типу (діаграма 3).

Діаграма 3

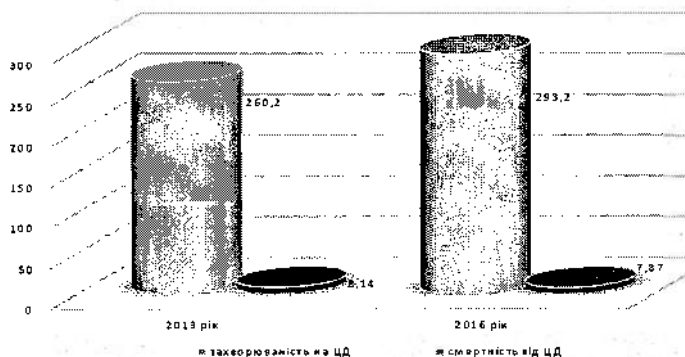
Структура ЦД

Аналізуючи дані діаграми 4, бачимо, що з ростом захворюваності на ЦД смертність не зростає. Якщо в 2013 році смертей від ЦД було 8,14, то у 2016 році – 7,87 на 100 тис. нас. При цьому в області спостерігався ріст захворюваності на ЦД: 2013 рік – 260,2 на 100 тис. нас. проти 293,2 на 100 тис. нас. у 2016 році.

Діаграма 4

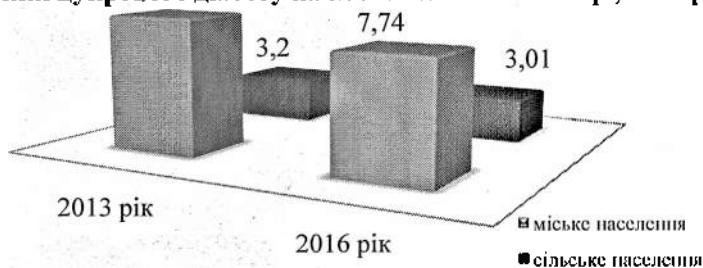
Порівняння рівня захворюваності і рівня смертності від ЦД на 100 тис. населення по області за 2013 р., 2016 рік

Смертність серед населення області від ЦД знизилася в 2016 році в порівнянні з 2013 роком. Частіше від ЦД помирають жителі міст. Що і відображено на діаграмі 5.

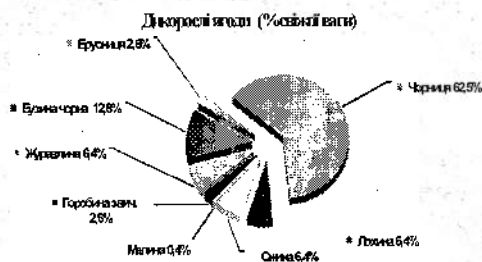
Діаграма 5

Смертність серед працездатного населення Волинської області по причині цукрового діабету на 100 тис. нас. за 2013р., 2016 рік

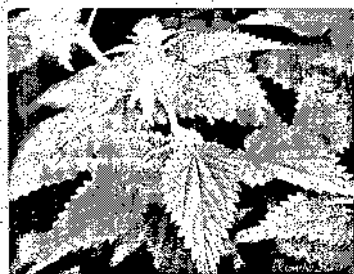

Аналізуючи дані лімітів використання дикорослих ягід (у тоннах свіжої ваги) встановлено, що найбільшими у Волинській області є ресурси заготівлі чорниці – 62,5 % (4873 т), бузини чорної – 12,8 % (1000 т). Не мають значних запасів такі дикорослі ягоди, як журавлина (500 т), лохина (500 т), ожина (500 т) – по 6,4 % кожної, горобина звичайна - 2,6 % (200 т), брусниця – 2,6 % (200 т), малина – 0,4 % (28 т) (діаграма 6). Найбільше в Волинській області заготовлюється чорниці та бузини чорної.

Діаграма 6

Усі ягоди, які зростають на території Волинської області, застосовуються у комплексній фітотерапії ЦД з метою досягнення стану компенсації та ефективного попередження розвитку діабетичних ускладнень. Найбільшими у Волинській області є ресурси заготівлі листя кропиви дводомної, трави вересу звичайного, листя чорниці.

Оцінка рівня обізнаності пацієнтів про фітотерапію при ЦД проведена шляхом анкетування 48 респондентів (пацієнти з діагнозом ЦД 2 типу). Нами було створено анкету. Анкета «Обізнаність пацієнтів про застосування засобів фітотерапії у комплексі терапевтичних заходів при лікуванні цукрового діабету з метою компенсації гіперглікемії» містила 5 запитань. Питання 1-3 стосуються обізнаності про фітотерапію, питання 4 і 5 – бажання отримати знання чи застосувати її.

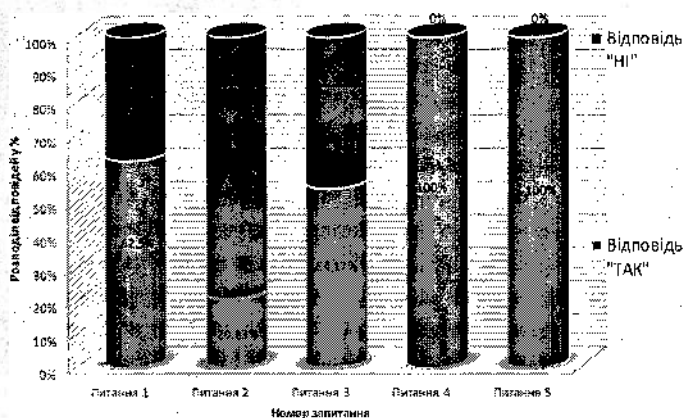
Запитання	Відповіді респондентів	
	«так»	«ні»
<i>Чи знаєте Ви лікарські рослини, які знижують рівень цукру в крові?</i>		
<i>Чи знаєте Ви, який вплив мають цукрознижуючі лікарські рослини на хворого цукровим діабетом?</i>		
<i>Чи використовуєте засоби фітотерапії з метою компенсації цукрового діабету?</i>		
<i>Чи хочете отримати детальну інформацію про застосування та механізм дії лікарських рослин, які використовуються при цукровому діабеті?</i>		
<i>Чи згодні Ви пройти курс лікування фітопрепаратами після консультації лікаря та отримання детальної інформації про вплив лікарських рослин на організм людини хворої ЦД?</i>		

Аналізуючи відповіді респондентів було встановлено, що у них наявний низький рівень знань про ефективність застосування засобів фітотерапії у комплексі терапевтичних заходів при лікуванні ЦД (що відображено червоним кольором на діаграмі 7) і усі опитані бажають пройти курс лікування фітопрепаратами після консультації лікаря та

отримання детальної інформації про вплив ЛР на організм, блакитний колір – 100% опитаних (діаграма 7).

Діаграма 7

Обізнаність пацієнтів про застосування засобів фітотерапії
у комплексі терапевтичних заходів при лікуванні цукрового діабету
з метою компенсації цукрового діабету

Нами розроблений інформаційний буклет на тему: «Лікарські рослини Волинської області та їх застосування у фітотерапії цукрового діабету». Основна мета інформаційного буклету – формування у студентів, а також у людей, які хворіють на ЦД, цілісного уявлення про можливості, форми і методи наукової фітотерапії, розуміння її місця і ролі в комплексному лікуванні пацієнтів та профілактиці захворювань; надання допомоги студентам медичних училищ, коледжів при підготовці до занять та виробленні у них практичних вмінь і навичок при виготовленні та застосуванні найпростіших фітотерапевтичних засобів.

Проведене дослідження й отримані результати засвідчили ефективність вирішення поставлених завдань і дали підстави для формування таких висновків:

1. Показники поширеності та захворюваності на ЦД серед населення Волинської області з 2013 по 2016 рік поступово зростають. Наявна чітка позитивна динаміка зростання захворюваності серед міського населення. Найчастіше

реєструються випадки захворювання на ЦД II типу та ЦД з ускладненнями. При цьому смертність серед населення області від ЦД знизилася.

2. На території Волинської області проводиться заготівля 8 видів дикорослих ягід та 15 ЛР, які можуть використовуватись в комплексній фітотерапії ЦД. Отже, запаси сировини на території Волинської області є достатніми та різноманітними, що визначає перспективу їх використання при лікуванні пацієнтів з ЦД.

3. З метою підвищення рівня обізнаності пацієнтів про можливість фітотерапії у комплексі терапевтичних заходів при лікуванні ЦД доцільно проводити санітарно-освітню роботу для хворих на ЦД, серед населення груп ризику, розповсюджувати інформаційні буклети, випускати санітарні бюлетені.